

KWARTALNIK
PRZYJACIÓŁ
LASU

NR 1 (663) 2026 | WIOSNA
PL ISSN 1230-0071

ECHA LEŚNE

ZANIM POJAWIĄ SIĘ SKRZYDŁA
HUCZY, CHOĆ NIKT JEJ NIE UCZY | KRÓLOWA MA KŁOPOTY
NADZIEJA W MOKRADŁACH | GDY NATURA BUDZI LĘK

W TRZECIE STULECIE

ANDRZEJ M. JAGODZIŃSKI

INSTYTUT DENDROLOGII PAN

„Kórnik, małe lecz schludne i czyste miasteczko (...). Sławnym był oddawna z wysokiej kultury właściciele majątków Kórnickich, którzy utworzyli cenną bibliotekę, zapoczątkowali szereg wydawnictw naukowych, a w parku i ogrodach gromadzili zbiory pięknych lub pożytecznych, w Polsce rzadko spotykanych, drzew i krzewów” – tymi słowami Antoni Wróblewski, pierwszy dyrektor Ogrodów Kórnickich, rozpoczął w 1936 roku „Wiadomości z Ogrodów Kórnickich”, lokalną kronikę. Podkreślił tym samym ich naukowe i społeczne znaczenie. W XVI wieku Kórnik należał do zasłużonej, nie tylko dla Wielkopolski, a przy tym majątnej i wpływowej rodziny Górków. Już wtedy kórnicki zamek ozdabiał ogród włoski. Nieco później, w XVIII wieku Teofila z Działyńskich Szółdrska-Potulicka, zwana też Białą Damą, przebudowała go na modny w jej

Fot. Katarzyna Broniewska

czasach styl francuski. W 1826 roku kórnicki majątek przejął Tytus hr. Działyński, który rozpoczął przebudowę parku w kierunku stylu krajobrazowego, tzw. angielskiego. Tytus znacząco powiększył powierzchnię i wprowadził wiele obcych gatunków drzew i krzewów, sprowadzanych z licznych zachodnioeuropejskich szkółek. Szczególnie intensywne nasadzenia przeprowadzono w połowie XIX wieku, kiedy majątek przejął jego syn – Jan, miłośnik drzew, szczególnie iglastych, człowiek o dużej wiedzy ogrodniczej i gruntownym wykształceniu przyrodniczym. Janowi zawdzięczamy powiększenie kolekcji do około półtora tysiąca gatunków drzew i krzewów, które miały stanowić zaplecze planowane do powołania właśnie w mieście szkoły leśnej. Po bezpotomnej śmierci Jana, dobra dziedziczył w 1881 roku jego siostrzeniec – Władysław hr. Zamoyski, ostatni właściciel. Hrabia w Kórniku bywał rzadko, ze względu na pruski zakaz osiedlania się, ale zawdzięczamy mu wiele – w 1924 roku przekazał narodowi polskiemu wszystkie swoje dobra zakopiańskie i kórnickie. W 1925 roku w oparciu o tę decyzję powstała Fundacja Zakłady Kórnickie, której jednym z celów była opieka nad Ogrodami Kórnickimi oraz utworzenie i utrzymanie Zakładu Badania Drzew i Lasu. W latach 1926–1939 dyrektorem był Antoni Wróblewski – to dzięki jego wiedzy i determinacji

kolekcja rozrosła się do około trzech tysięcy gatunków i odmian drzew i krzewów oraz bogate kolekcje pomologiczne (zbiory odmian drzew i krzewów owocowych – red.). Podczas wojny pozostał w Arboretum i jako ogrodnik chronił bogate kolekcje przed okupantem. Ogrody Kórnickie stały się fundamentem powstałego w 1933 roku – zgodnie z wolą Zamoyskiego – Zakładu Badania Drzew i Lasu, działającego w strukturze Fundacji Zakłady Kórnickie. W 1952 roku zakład wraz z arboretum włączono w struktury nowo powstałej Polskiej Akademii Nauk. Od 1974 roku placówka nosi nazwę Instytut Dendrologii PAN. Rok 2026 jest „Rokiem Kórnickiego Dziedzictwa”. Nasze Arboretum weszło w trzecie stulecie istnienia. Jest najstarszą częścią Instytutu Dendrologii PAN, ogrodem botanicznym i częścią pomnika historii „Kórnik – zespół zamkowo parkowy wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli”. Należy do największych – pod względem liczby gatunków i odmian roślin drzewiastych (około trzy tysiące) – parków dendrologicznych w Europie Środkowej. Jest ważnym obiektem badawczym dla wielu ośrodków naukowych. Każdego roku gościmy ponad sto tysięcy odwiedzających. Dwa wieki historii można sprowadzić do czterech słów, które doskonale oddają intencje założycieli kolekcji i ich następców: gromadzić, badać, uczyć i udostępniać.

Fot. Katarzyna Broniewska